

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	466
Land:	Serbien
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Serbia: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter.
Udgivet:	22. november 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	15. december 2010

Temanotat

Serbia: Reise-, ID- og sivilstatus- dokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Serbia: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter**

SUMMARY

This report concerns rules and procedures for issuing Serbian ID- and travel documents. It examines the national bodies issuing ID-documents and passports, as well as breeder documents, registration routines and control mechanisms for checking identity information. Finally a brief account is given on corruption in general, and on corruption in connection with issuance of documents.

All Serbian citizens over the age of 16 must be in the possession of a national identity card; the *lična karta*, which is issued upon presentation of a valid birth certificate and a citizen certificate. Since 2006, Serbian citizens have been able to choose between biometric and non-biometric ID cards. Biometric passports were introduced in 2008, and passports issued by Yugoslav authorities will expire in December 2011. To be issued a Serbian passport, a citizen must present a valid birth certificate, a citizen certificate and an ID-card.

SAMMENDRAG

Notatet tar for seg regler og prosedyrer for utstedelse av serbiske ID-kort og reisedokumenter. Nærmere bestemt sies det noe om utstedende myndigheter, underlagsdokumenter, registreringsrutiner og hvordan ID-opplysninger kontrolleres. Avslutningsvis sies det noe om korrupsjon generelt og om korrupsjon ved dokumentutstedelse.

Serbiske borgere over 16 år skal være i besittelse av nasjonalt ID-kort, *lična karta*, som utstedes på bakgrunn av gyldig fødselsattest og statsborgerskapsattest. Siden 2006 har serbiske borgere kunnet velge om de vil ha utstedt biometrisk eller ikke-biometrisk ID-kort. Først i 2008 ble biometriske pass innført, og per desember 2011 utløper pass utstedt av jugoslaviske myndigheter. Serbiske pass utstedes på bakgrunn av gyldig fødselsattest, statsborgerskapsattest og ID-kort.

INNHold

1. Innledning	5
2. Reisedokumenter	5
2.1 Pass	5
2.1.1 Midlertidige pass/nødpass	6
2.1.2 Visumfrihet	6
2.1.3 Utstedelse av serbiske pass for personer hjemmehørende i Kosovo	6
3. ID- og sivilstatusdokumenter	7
3.1 Fødselsregistrering og fødselsattest	7
3.2 Statsborgerskap og statsborgerskapsattest	8
3.3 ID-kort	8
3.3.1 Utstedelse av serbiske ID-kort til personer hjemmehørende i Kosovo	9
3.4 Nasjonalt personlig identitetsnummer (JMBG)	9
3.5 Ugifteattest	9
3.6 Ekteskapsattest	9
3.7 Skilsmisseattest	9
3.8 Dødsattest	9
3.9 Bostedsregistrering	10
3.9.1 Bostedsregistrering for internt fordrevne	10
4. Kontroll av identitetsopplysninger	10
4.1 Nasjonale registre	10
4.1.1 Register over fødsel, ekteskap og dødsfall	10
4.1.2 Statsborgerskapsregister	11
4.1.3 Register for reisedokumenter/visum	11
4.1.4 Register for ID-kort	11
4.1.5 Delokaliserte registre for personer hjemmehørende i Kosovo	11
4.1.5.1 Særskilte problemer knyttet til de delokaliserte registrene	11
4.2 Sikring av utstedelsesrutiner	12
5. Korrupsjon	13
6. Forfalskninger	14
7. Referanser	15

1. INNLEDNING

Utstedelse og besittelse av persondokumenter er regulert ved lov i Serbia, blant annet lov om folkeregister (Law on Record Books 2009), lov om reisedokumenter (Law on Travel Documents 2007), statsborgerskapsloven (Law on Citizenship 2004) og lov om ID-kort (Law on ID Card 2006).

2. REISEDOKUMENTER

2.1 PASS

Utstedelse av reisedokumenter til serbiske borgere er regulert ved lov om reisedokumenter av 2007. Med unntak av diplomatpass og tjenestepass, som utstedes av Utenriksdepartementet, er det Serbias innenriksdepartement som er hovedansvarlig for utstedelse av reisedokumenter.

Serbia innførte nye biometriske pass sommeren 2008. De gamle blå jugoslaviske passene er gyldige til og med desember 2011.

Ifølge nyhetsbyrået Tanjug (2010), hadde Serbia utstedt 2 millioner biometriske pass per juni 2010.

Søknad om reisedokument/pass må leveres ved personlig fremmøte. Dersom søker er umyndig eller på annen måte juridisk umyndiggjort, kan søknad fremmes av forelder eller autorisert verge på vegne av søker (Law on Travel Documents 2007, art. 27 og 29). Søknad fremmes ved lokal politistasjon der en person er bosatt eller hjemmehørende. Passet utstedes ved samme politistasjon.

For å få utstedt pass, må søkeren fremlegge identifikasjon i form av nasjonalt ID-kort, statsborgerskapsattest (ikke eldre enn 6 måneder) og fødselsattest (ikke eldre enn 6 måneder). Eventuelt utløpt reisedokument innleveres samtidig. Det tas bilde og avlegges fingeravtrykk og signatur, og søkeren fyller ut søknadsskjema (Law on Travel Documents 2007, art. 27 og 30; Republikken Serbias ambassade i Norge u.å.).

Søknad om reisedokumenter/pass kan også fremmes ved serbiske utenriksstasjoner. Dersom søkeren oppholder seg i Norge og søker om pass gjennom Serbias ambassade i Norge, må det i tillegg til ID-dokument utstedt i Serbia eller Montenegro, fødselsattest og statsborgerskapsattest (begge utstedt innen de siste seks måneder) fremlegges oppholdstillatelse fra norske myndigheter. Søkere som er i besittelse av gammelt jugoslaviske (blått) pass, behøver ikke å fremlegge statsborgerskapsbevis. En søker må ha bodd innen ambassadens konsulære ansvarsområde i minst tre måneder for at ambassaden skal behandle søknaden.

Serbias ambassade i Oslo har foreløpig ikke fått det nødvendige tekniske utstyret til å utstede biometriske pass, og utsteder inntil videre de gamle, blå passene. Disse har utløpsdato desember 2011. Serbias ambassade i Sverige skal imidlertid ha begynt å utstede biometriske pass (Republikken Serbias ambassade i Norge, telefonsamtale november 2010).

Borgere av Serbia kan kun være i besittelse av ett pass. I henhold til loven, er passene gyldige i ti år for personer over 14 år, og i to år for barn under 14 år. Diplompass og tjenestepass utstedes for fem år (Law on Travel Documents 2007, art. 19 og 20).

Passene skal utstedes innen 30 dager fra mottak av søknad. Dersom søknaden er fremmet ved serbisk utenriksstasjon, skal passet utstedes innen 60 dager fra mottak av søknad. Serbias ambassade i Norge opplyser at nytt pass kan utstedes innen syv dager dersom søkeren har fått utstedt sitt forrige/gamle pass ved samme ambassade. Dersom tidligere pass ikke har blitt utstedt ved ambassaden, oversendes søknaden for behandling ved det serbiske innenriksdepartementet. Ambassaden anslår i slike tilfeller en behandlingstid på to til åtte uker (Republikken Serbias ambassade i Norge, u.å.).

2.1.1 Midlertidige pass/nødpass

Midlertidige pass/nødpass er gyldige i 60 dager fra utstedelse, eller i så mange dager som er påkrevd for at vedkommende skal kunne returnere til hjemlandet. Passene kan utstedes av serbisk utenriksstasjon.

Midlertidige pass/nødpass skal utstedes innen 48 timer fra mottak av søknad (Law on Travel Documents 2007, art. 21 og 34).

2.1.2 Visumfrihet

EU-rådet besluttet den 30. november 2009 å oppheve visumplikten for serbiske borgere til Schengenområdet, forutsatt at de har fått utstedt biometriske pass. De med ikke-biometriske pass (blå jugoslaviske pass) er visumpliktige.

2.1.3 Utstedelse av serbiske pass for personer hjemmehørende i Kosovo

Serbia anerkjenner ikke Kosovo, og anser Kosovo for å være en del av Serbia.

Personer hjemmehørende i Kosovo, både kosovoserbere, kosovoalbanere og andre folkegrupper, har mulighet for å få utstedt serbiske pass (Law on Travel Documents 2007).

Mange kosovoalbanere er i besittelse av de gamle blå jugoslaviske passene. Landinfo er kjent med at per utløpet av 2008, kunne kosovoalbanere fortsatt søke om det gamle jugoslaviske passet ved kontoret til det serbiske innenriksdepartementet i Gračanica/Graçanicë-området i Kosovo. Passet ble utlevert i Kosovo, slik at søkerne ikke behøvde å reise til Serbia for å få det utstedt (møter i Kosovo, oktober 2008).

Utstedelsen av biometriske pass til serbiske borgere hjemmehørende i Kosovo foregikk ved delokaliserte kontorer ved 7 regionale politidirektorater i Serbia frem til juli 2009. Serbiske myndigheter hadde ikke mulighet til å føre tilstrekkelig kontroll over passøkernes sivilstatusopplysninger, slik som bosetting og statsborgerskap, og overførte derfor ansvaret for utstedelse av de nye biometriske passene fra de regionale enhetene til et særskilt koordineringsdirektorat i Beograd; Srbije Koordinaciona Uprava. Koordineringsdirektoratet er underlagt politiet. Siden 21. september 2009 har dette koordineringsdirektoratet hatt ansvar for passutstedelse til personer hjemmehørende i Kosovo (EU Commission 2009a; Barlovac 2009).

Passene som utstedes er ikke visumfrie for innreise til Schengen, i motsetning til øvrige serbiske biometriske pass.

EU-kommisjonen (2009a, s. 5) har oppsummert følgende:

The administrative capacity of the Directorate is good, the staff was trained to their specific tasks and offices are well secured. The issuing of new biometric passports is carried out effectively, procedures from the lodging of the application to the delivery is well organised, efficient and secure.

Videre vurderte EU-kommisjonen at Serbia hadde sørget for stor fremgang hva angikk ‘...the integrity and security of the procedures followed in issuing new biometric passports to persons residing in Kosovo’ (EU Commission 2009a, s. 5).

Søknad må leveres ved personlig fremmøte. I slike pass vil det stå at utsteder er MUP R Srbije, Koordinaciona Uprava (МУП Р Србије, Координациона Управа). Selve utstedelsen finner sted i Beograd. Koordinasjonsdirektoratet utsteder også nye pass til etniske serbere hjemmehørende i Kosovo.

De nye serbiske biometriske passene skal også ha blitt utstedt til kosovoalbanere (RFE/RL 2009). Innenriksdepartementet i Beograd skal ha opplyst at det har vært liten interesse for de nye serbiske biometriske passene blant kosovoalbanerne, og at kun 1200 albanere fra Kosovo og Sør-Serbia hadde fått utstedt det nye passet pr. april 2009 (B92 2009).

Kosovo gjenstår som det eneste landet i området som ikke har en visumavtale som gir visumfri innreise til Schengen. På bakgrunn av dette har det blitt rapportert om at enkelte kosovoalbanere har registrert seg bosatt i Serbia for å få tilgang på serbiske, visumfrie pass (Palokaj 2010).

3. ID- OG SIVILSTATUSDOKUMENTER

3.1 FØDSELSREGISTRERING OG FØDSELSATTEST

Fødsler innrapporteres muntlig eller skriftlig til det lokale folkeregistreringskontoret.

Helsevesenet har ansvar for å innrapportere barnefødsler dersom barnet fødes ved sykehus eller helsestasjon. Barn som fødes hjemme eller utenfor sykehus/helsestasjon, skal innrapporteres til det lokale folkeregistreringskontoret av mor, far, helsearbeider eller annen person som var tilstede under fødselen. Fødselen skal innrapporteres innen 15 dager etter at fødselen fant sted (Law on Record Books, art. 46-48).

Fødselsattest (Izvoc iz matične knjige rođenih) utstedes av folkeregistreringskontoret etter at hendelsen er nedtegnet i registeret.

Kopi av fødselsattest kan anskaffes ved å henvende seg til det samme folkeregistreringskontoret.

Senregistrering av fødsler foretas i henhold til fastsatte rutiner (Law on Record Books, art. 51-53).

Fullstendig oversikt over hvilke personopplysninger som nedtegnes i forbindelse med fødsler fremgår av lovens art. 45.

3.2 STATSBOGERSKAP OG STATSBOGERSKAPSATTEST

Statsborgerskapsattest utstedes av det samme lokale folkeregistreringskontoret som har registrert en persons fødsel. Søknad om statsborgerskapsattest leveres ved personlig fremmøte, enten av den aktuelle personen, et familiemedlem eller advokat på vegne av søker.

Serbiske borgere som oppholder seg i Norge, kan søke om å få utstedt statsborgerskapsattest via Serbias ambassade i Norge. Ambassaden opplyser imidlertid at det tar langt kortere tid for søkeren å få utstedt attest ved at søker, et familiemedlem eller advokat på vegne av søker, leverer søknad ved det aktuelle folkeregistreringskontoret i hjemlandet (Republikken Serbias ambassade i Oslo u.å.).

3.3 ID-KORT

Nasjonale ID-kort (lična karta) utstedes til personer etter fylte ti år, men er først påbudt for personer fylt 16 år og eldre. Søknad om og utstedelse av ID-kort foregår hos politiet (Sekretarijat za Unutrašnje Poslove), som er underlagt Innenriksdepartementet.

Loven stiller krav om personlig fremmøte for utstedelse av ID-kort, mens barn må stille med forelder eller verge (Law on ID Card 2006, art. 10). Ved førstegangsutstedelse av ID-kort må det fremlegges fødselsattest, statsborgerskapsattest, bilde, samt et ferdig utfylt skjema der følgende fremgår: For- og etternavn, JMBG (se pkt. 3.4), kjønn, fødselsdato, fødested, statsborgerskap, foreldres/forelders JMBG og bostedsadresse (Law on ID Card 2006, art. 13). Dersom man søker om et nytt ID-kort, skal det gamle ID-kortet innleveres sammen med søknaden. ID-kortet inneholder bilde, fingeravtrykk og eventuelt biometriske data på chip.

Loven om ID-kort av 2006 ble møtt med betydelig motstand, fordi den innebar obligatorisk innføring av chip med biometriske data i ID-kortet. På bakgrunn av innvendingene, vedtok regjeringen allerede i 2007 endringer til loven, og ved et dekret av 11. januar 2007 ble det bestemt at borgere selv skal kunne velge hvorvidt de ønsker ID-kort med eller uten chip. I lovens forskrift fremgår det således at søkeren må spesifisere om han/hun tillater at biometriske data lagres på chip i ID-kortet (Regulations on ID Card 2007, art. 8).

ID-kortene har fem års gyldighet for personer over 16 år, og to års gyldighet for barn mellom ti og 16 år (Law on ID Card 2006, art. 5).

Borgere av Serbia som er bosatt i utlandet, kan søke om ID-kort gjennom utenriksstasjon. Utenriksstasjonen videresender søknaden for behandling hos politiadministrasjonen i Beograd. Dersom man søker via ambassaden i Norge, kan en ikke få registrert biometriske data. Søker vil dermed få utstedt ikke-biometriske ID-kort (Regulations on ID Card 2007, art. 14; Republikken Serbias ambassade i Norge, telefonsamtale november 2010).

3.3.1 Utstedelse av serbiske ID-kort til personer hjemmehørende i Kosovo

Ifølge opplysninger fra den norske ambassaden i Prishtinë/Priština skal utstedelse av serbiske ID-kort finne sted både i Niš og Beograd for personer som er hjemmehørende i Kosovo (Norges ambassade i Prishtinë/Priština, e-post mars 2010).

Utstedelsen av ID-kort foregår ved såkalte desentraliserte politistasjoner som dekker de ulike områdene i Kosovo. Her utstedes også pass, førerkort og vognkort.

For førstegangsutstedelse av ID-kort, må søker fremlegge fødselsattest og statsborgerskapsattest (ikke eldre enn seks måneder), samt bostedsbevis og bilde.

3.4 NASJONALT PERSONLIG IDENTITETSNUMMER (JMBG)

Det personlige identitetsnummeret har forkortelsen JMBG (Jedinstveni matični broj građana), og er et unikt nummer som tildeles ved fødselen. Identitetsnummeret ble introdusert i 1976 og ble benyttet av alle republikkene i det tidligere Jugoslavia. Per i dag er det kun Kroatia som har gått bort fra ordningen med tildeling av JMBG. Nummeret består av 13 siffer (se Wikipedia u.å. for oversikt over hvordan identitetsnummeret er oppbygd).

3.5 UGIFTEATTEST

Folkeregisteret der en person er bosatt har myndighet til å utstede ugifteattest.

Personer bosatt i utlandet kan søke om ugifteattest gjennom Serbias utenriksstasjoner. Det amerikanske utenriksdepartementet påpeker imidlertid at det tar langt kortere tid for søkeren å få utstedt attest ved at søker, et familiemedlem eller advokat på vegne av søker, leverer søknad om attest ved det aktuelle folkeregistreringskontoret i hjemlandet (U.S. Department of State u.å.).

3.6 EKTESKAPSATTEST

Personer som skal inngå ekteskap, må fremlegge fødselsattest (ikke eldre enn seks måneder), statsborgerskapsattest samt nasjonalt ID-kort (LIFOS 2006b).

Ekteskapsinngåelse meddeles og registreres ved lokalt folkeregistreringskontor. Ekteskapsattest (Izvod izmatične knjige venčanih) utstedes av det samme folkeregistreringskontoret (U.S. Department of State u.å.).

Fullstendig oversikt over hvilke personopplysninger som nedtegnes i forbindelse med fødsler, fremgår av lovens art. 55 (Law on Record Books 2009).

3.7 SKILSMISSEATTEST

Kopi av skilsmissevedtak er tilgjengelig fra den aktuelle distriktsdomstolen (Okružni sud) som avgjorde saken. En skilsmisseattest er maskinskrevet med overskriften *U ime naroda* (i folkets navn). Fra 1976 er kun skilsmisser som er avgjort i en sivil domstol gyldige (U.S. Department of State u.å.).

3.8 DØDSATTEST

Dødsfall innrapporteres til lokalt folkeregistreringskontor. Hendelsen skal innrapporteres av familie, nærmeste kontaktpersoner eller omgivelser, eventuelt helsemyndighet eller annen institusjon der vedkommende har dødd, innen tre dager etter dødsfallet fant sted eller har blitt oppdaget. Dødsfallet skal bekreftes skriftlig av

helsemyndighetene eller representant for helsemyndighetene før det nedtegnes i registeret (Law on Record Books, art. 60-63).

Dødsattest (Izvod iz matične knjige umrlih) blir utstedt ved det samme kontoret. Oversikt over hvilke opplysninger dødsattesten skal inneholde, fremgår av lovens art. 59.

3.9 BOSTEDSREGISTRERING

De samme kravene og prosedyrene gjelder for alle serbiske borgere når de skal registrere permanent eller midlertidig bostedsadresse i Serbia.

Bostedsregistreringen finner sted ved lokalt politikontor. Det må fremlegges utfylt søknadsskjema (som fås på politistasjonen), ID-kort samt dokumentasjon på bostedsadresse i form av bevis på eierskap eller leiekontrakt (IOM 2009).

3.9.1 Bostedsregistrering for internt fordrevne

FNs høykommissær for flyktninger anslår at i underkant av 225 000 internt fordrevne personer befant seg i Serbia per januar 2010 (UNHCR 2010). Serbiske borgere bosatt i Kosovo har formell adgang til å bosette seg i Serbia utenfor Kosovo, enten midlertidig eller permanent.

4. KONTROLL AV IDENTITETSOPPLYSNINGER

4.1 NASJONALE REGISTRE

4.1.1 Register over fødsel, ekteskap og dødsfall

Serbia har registerbøker der personopplysninger vedrørende fødsel, ekteskap og dødsfall nedtegnes og oppbevares. All registrering foregår ved de lokale folkeregistreringskontorene (som er underlagt Innenriksdepartementet), og hvert kontor administreres av en oppnevnt registrator. Vedkommende er blant annet ansvarlig for at det fortløpende føres kopi av registerbøkene. All innlevert dokumentasjon og alle nedtegnede opplysninger tilknyttet fødsel, ekteskap og dødsfall oppbevares ved disse lokale folkeregistreringskontorene. Registerbøkene er regulert ved lov (Law on Record Books 2009).

Utskrifter fra registerbøkene, herunder kopi av fødselsattester, fås ved å henvende seg til lokalt folkeregisterkontor.

For å forbedre rutinen for dokumenthåndtering, ble elektronisk kommunikasjon mellom de relevante statlige organene og folkeregistreringskontorene introdusert samtidig som den nye loven om registerbøker ble vedtatt 18. mars 2009 (EU Commission 2009b, s. 9).

4.1.2 Statsborgerskapsregister

Opplysninger og dokumentasjon knyttet til statsborgerskap nedtegnes i et statsborgerskapsregister som er inngår som del av fødselsregisterboken. Søknad om statsborgerskapsattest skal således rettes til fødselsregisteret (Law on Citizenship 2004, art. 46 og 49).

4.1.3 Register for reisedokumenter/visum

Opplysninger og dokumentasjon knyttet til reisedokumenter og visum oppbevares i et eget register, underlagt Innenriksdepartementet. Utlevering av opplysninger fra registeret er regulert ved lov (Law on Travel Documents 2007, art. 48 og 49).

4.1.4 Register for ID-kort

Opplysninger og dokumentasjon knyttet til ID-kort oppbevares i et register, underlagt Innenriksdepartementet. Registeret inneholder opplysninger om ID-kortsøknader, utstedelser, annulleringer samt ugyldige ID-kort (Regulations on ID Card 2007, art. 30).

4.1.5 Delokaliserte registre for personer hjemmehørende i Kosovo

De tidligere lokale folkeregistrene i Kosovo ble som følge av konflikten i 1998-1999 flyttet fra Kosovo til Serbia. Registerne blir betegnet som delokaliserte registre.

Personer som i sin tid ble innskrevet i registrene i Kosovo, kan få utstedt persondokumenter ved de delokaliserte folkeregistrene i Serbia. På hjemmesidene til den serbiske ambassaden i Norge gis en oversikt over hvor disse ulike folkeregisterkontorene er lokalisert.

4.1.5.1 Særskilte problemer knyttet til de delokaliserte registrene

EU-kommisjonen har tidligere uttrykt bekymring over "the integrity and security of national registers for persons residing in Kosovo" (EU Commission 2009b, s. 51).

Enkelte registre ble helt eller delvis ødelagt i løpet av konflikten i Kosovo, og det kan derfor være problematisk å få utstedt dokumenter for berørte personer. Ifølge organisasjonen PRAXIS vil dette blant annet kunne gjelde for registrene fra Đakovica/Gjakovë og Klina/Klinë. I disse tilfellene må personer registrere seg på nytt, noe som krever fremleggelse av en rekke andre dokumenter (PRAXIS 2009).

Det er likeledes problematisk å skaffe dokumenter dersom fødselen ikke har vært registrert (som for eksempel kan være tilfellet i forbindelse med hjemmefødsler) og det derfor må foretas en senregistrering. Dette vil særlig være aktuelt for roma, ashkali og egyptere (RAE) fra Kosovo.

I forhold til manglende eller tapt persondokumentasjon og nyregistrering, uttaler Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC 2009, s. 196):

An additional problem emerges when registries have been destroyed or lost during the Kosovo conflict, and especially registries pertaining to the personal status of citizens. In that case, IDPs face numerous obstacles in an effort to re-register into birth registries i.e. prove the previous entry of facts such as birth, marriage, citizenship, etc. Namely, the unequal practice of the

competent authorities in handling the cases of re-registration, as well as erratic interpretation of current regulations result in conflict of jurisdiction (subject matter and territorial) and thereafter, different assessments of legal validity of evidence for conducting the procedure – which results in unwarranted and overt prolongation of procedures, often with uncertain outcomes. Furthermore, the competent authorities in these cases mostly avoid the responsibility of obtaining the required evidence ex officio, so that the entire burden of providing evidence lies with the applicants. In many cases it is almost impossible to conduct the procedure of proving one's identity without engaging expert legal assistance.

4.2 SIKRING AV UTSTEDELSESRUTINER

Når de gamle blå jugoslaviske passene utløper i desember 2011, vil det kun utstedes biometriske pass til serbiske borgere. ID-kort utstedes som omtalt ovenfor både med og uten biometrisk data. Innføringen av biometri har uansett vanskeliggjort korrupsjon på dette feltet.

EU-kommisjonen (2009b) beskriver utformingsprosessen og utstedelsesrutinene for biometriske pass som effektive og sikre. Søkere må møte personlig for å fremme søknad ved en av 340 politistasjoner, der biometriske data registreres og overføres elektronisk til den sentrale basen. Utformingen av passene skjer ved et senter underlagt Innenriksdepartementet i Beograd. Ansatte ved senteret arbeider i henhold til et skiftsystem og har klart avgrensede roller i produksjonen samt bestemte adgangstillatelser til de forskjellige seksjonene i senteret. Kommisjonen vurderer videre at:

The distribution center is secure and pickups of personalised documents are closely monitored by video surveillance and security officers. Distribution itself is conducted by authorized police couriers. Documents are issued to applicants in person following a verification of their biometric identifiers (EU Commission 2009c, s. 3).

Når det gjelder korrupsjon i tilknytning til utstedelse av reisedokumenter, er det Innenriksdepartementet som har ansvar for etterforskning, domfellelse og straffutmåling av offentlig ansatte. I 2008 ble 211 offentlig ansatte arrestert for korrupsjon, mens 467 personer ble sanksjonert på annet vis. Samme år meldte serbiske myndigheter inn i underkant av 70 000 tapte eller stjalne dokumenter til Interpol.

Når det gjelder underlagsdokumenter, uttaler EU-kommisjonen (2009b, s. 3) at 'Breeder document security is reinforced by the use of a PIN system and the existence of an electronic citizen's central database'. Men til tross for dette, har imidlertid enkelte av de lokale registreringskontorene mangelfullt utstyr og kontorlokaler. Dette gjør det vanskelig å overholde streng kontroll med tilgangen til fødsels- og statsborgerskapsregistre. Ved flere av de lokale kontorene er heller ikke registrene fullt ut lagret elektronisk (EU Commission 2009c).

5. KORRUPSJON

Korrupsjon er utbredt i Serbia. EU-kommisjonen viser i Serbia 2010 Progress Report til følgende (EU Commission 2010, s. 13):

Overall, the institutional framework to fight corruption is in place with the Anti-Corruption Agency starting its work in January 2010. However, corruption remains prevalent in many areas and continues to be a serious problem.

På Transparency International (TI) korrupsjonsbarometer for 2010 rangeres Serbia på en 78. plass på listen av totalt 178 land (TI 2010). Resultatet innebærer en moderat forbedring fra foregående år.

Store deler av befolkningen synes å ha opplevd korrupsjon i form av selv å ha betalt, eller å kjenne til andre som har betalt eller mottatt, bestikklser for å oppnå eller fremskynde offentlige tjenester. UNDP utførte i 2009 en spørreundersøkelse om korrupsjon i Serbia,¹ hvor det fremgår at hele 90 prosent av de som deltok oppfatter korrupsjon som vanlig praksis i det serbiske samfunnet. 16 prosent av de spurte opplyste at de hadde gitt bestikklser for å motta tjenester de i utgangspunktet hadde krav på vederlagsfritt, og 33 prosent oppgav at de hadde familie eller venner som hadde betalt bestikklser. Over halvparten av de spurte oppgav at det å gi bestikklser, ofte er den eneste måten å omgå Serbias tungroddede byråkrati (UNDP 2010).

Når det gjelder utstedelse av persondokumenter, foreligger det derimot ikke opplysninger som tilsier at korrupsjon er et særskilt problem i tilknytning til selve registreringen av fødsler, ekteskap/sivilstatus og dødsfall, eller at korrupsjon er et generelt problem ved de offentlige kontorene som håndterer innrapportering av data til registrene. Registreringskontorene er lett tilgjengelige for landets borgere, og all foreliggende informasjon tilsier at det er etablert gode rutiner for både søknad og utstedelse av dokumenter. Serbiske borgere skal ikke ha særskilte vanskeligheter med å anskaffe seg reisedokumenter eller persondokumenter, såfremt de kan fremlegge nødvendige underlagsdokumenter. Underlagsdokumenter er, som allerede bemerket, tilgjengelig for alle landets borgere, forutsatt at man har foretatt fødselsregistrering og fått utstedt fødselsattest. Senregistrering av fødsel er mulig.

Det foreligger også annen informasjon om bestikklser i forbindelse med dokumentutstedelse (U.S. Department of State 2010):

[...] police in Nis arrested [...], a registrar with the Nis Municipal Department, in connection with allegations that she accepted bribes in exchange for issuing expedited or false citizenship, birth, death, and marriage certificates, mostly to displaced persons from Kosovo, whose civil registry has been located in Nis since 1999.

Merk at det her skilles mellom *expedited* og *false*; altså bestikklser for å få fortgang i ellers trege byråkratiske prosesser (som korresponderer med funnene fra UNDPs undersøkelse), og bestikklser for å få utstedt falske dokumenter.

¹ Undersøkelsen omfattet 1000 respondenter.

Det amerikanske utenriksdepartementet (2010) rapporterer videre om mellommenn som har blitt anholdt "...on suspicion of bribery and acting as intermediaries in securing documents for Albanians from several Kosovo municipalities".

Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP) omtaler problemet med bestikkelser slik (OCCRP 2009):

In today's globalized society, most ordinary people face bureaucratic obstacles to getting work visas, passports and residency papers. Most shrug off the lines, the interviews and the hassle as a necessary part of a system that is designed to protect national interests, to regulate labor resources and to create barriers to criminals and terrorists. Yet, those barriers often are nonexistent for those with criminal pasts or those who are willing to exploit weaknesses in the system—if they have enough money.

Landinfo påpeker omsider at enkeltgrupper, slik som serbiske borgere hjemmehørende i Kosovo og internt fordrevne, kan ha større problemer med å anskaffe seg person- og reisedokumenter enn den øvrige befolkningen. Prosedyrene som er relevante for disse gruppene er nærmere omtalt i pkt. 3.3.1, 2.1.3, 3.9.1, og 4.1.5 ovenfor.

Senest i november 2010 ble det gjort kjent at flere borgere hjemmehørende i Kosovo, ved hjelp av serbiske kontakter, har fått organisert falsk bosettelsesregistrering. På bakgrunn av slik falsk registrering har personene også fått tilgang på dokumenter med falske opplysninger (om bosted) (se bl.a. B92 2010). EU-kommisjonen kommenterer at 'Allegations of bogus changes of residence of Kosovo residents to Serbia, facilitated by corrupt behaviour of officials, are being investigated by the Serbian authorities' (EU Commission 2010, s. 50).

6. FORFALSKNINGER

Landinfo har liten konkret kjennskap til omfanget av forfalskede dokumenter fra Serbia. Omfattende organisert kriminalitet i området knyttet til ulike former for smugling av for eksempel sigaretter, narkotika og mennesker vil imidlertid kunne indikere at det finnes miljøer som både kan ha interesse av å bruke og å produsere slike dokumenter. Behovet for totalt forfalskede dokumenter blir imidlertid, slik Landinfo ser det, antagelig mindre dersom det er mulig å få utstedt ekte dokumenter med falskt innhold mot bestikkelse.

Som nevnt ovenfor, har innføringen av biometri gjort det vanskeligere å forfalske både pass og ID-kort.²

² Vi understreker imidlertid at det ikke er gitt at myndighetene i et land har anledning til, eller ønske om, å bruke innhentede biometriske data til å hindre at en person får utstedt dokumenter med forskjellige identitetsopplysninger, men samme biometriske data. I Norge har for eksempel Datatilsynet satt en stopper for at fingeravtrykk som registreres i forbindelse med utstedelse av biometriske pass lagres i et sentralt register (se artikkel i Aftenposten, Johansen 2010).

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- B92 (2010, 7. november). Police probe fake residence registrations. *B92*. Tilgjengelig fra http://wap.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2010&mm=11&dd=07&nav_id=70759 [lastet ned 19. november 2010]
- B92 (2009, 22. april). Serbian passports for Albanians – no problem. *B92*. Tilgjengelig fra http://www.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2009&mm=04&dd=22&nav_id=58673 [lastet ned 19. november 2010]
- EU Commission (2009a, 19. november). *Assessment by the European Commission on the fulfilment of the open benchmarks by Montenegro and Serbia*. Brussel: European Commission. Tilgjengelig fra <http://www.esiweb.org/pdf/White%20List%20Project%20Paper%20-%20Commission%20assessment%20Montenegro%20and%20Serbia%20-%2019%20November%202009.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- EU Commission (2009b, 14. oktober). *Serbia 2009 progress report*. Brussel: European Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/sr_rapport_2009_en.pdf [lastet ned 19. november 2010]
- EU Commission (2009c, 27. november). *White List Project Paper: Updated Assessment of the implementation by Serbia of the roadmap for visa liberalisation*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra <http://www.esiweb.org/pdf/White%20List%20Project%20Paper%20-%20Serbia%20updated%20visa%20dialogue%20assessment%2018%20May.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- European Commission (2010, 9. november). *Serbia 2010 progress report*. Brussel: European Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/sr_rapport_2010_en.pdf [lastet ned 19. november 2010]
- IDMC, dvs. Internal Displacement Monitoring Centre (2009, 29. desember). *Serbia: IDPs still seeking housing solutions and documentation to access their rights*. Geneve: IDMC. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b45add62.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- IOM, dvs. International Organization for Migration (2009, 31. mars). *Returning to Serbia. Country information*. Brussel: IOM. Tilgjengelig fra http://irrico.belgium.iom.int/images/stories/documents/Serbia%20EN_edited.pdf [lastet ned 19. november 2010]
- [Law on Amendments to Law on citizenship] (2007, oktober). *Law on Amendments and Modifications of the Law on Citizenship of the Republic of Serbia*. Beograd: Republic of Serbia National Assembly. Tilgjengelig fra

<http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b5582932.html> [lastet ned 19. november 2010]

- [Law on Citizenship] (2004, 29. desember). *Law on Citizenship of the Republic of Serbia*. Beograd: Republic of Serbia National Assembly. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b56d0542.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- [Law on ID Card] (2006). *Identity Card Law*. Beograd: Republic of Serbia Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.mup.gov.rs/domino/zakoni.nsf/Identity%20Card%20Law.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- [Law on Record Books] (2009, 18. mars). *Law on Official Record Books*. Beograd: Republic of Serbia National Assembly. Tilgjengelig fra <http://www.pregled-rs.com/content.php?id=973&lang=en> [lastet ned 19. november 2010]

Betalingstjeneste. Loven er også tilgjengelig i engelsk oversettelse hos Landinfo.

- Law on Travel Documents (2007, 24. september). Beograd: Republic of Serbia Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4b5d95512.pdf> [lastet ned 19. november 2010]
- Migrationsverket Landinformationsenheten (2006b, 17. oktober). *Äktenskap och registrering av äktenskap i Serbien och Montenegro (exklusive Kosovo)*. Norrköping: Migrationsverket Landinformationsenheten. Tilgjengelig fra <http://www.migrationsverket.se/lifos/dok.do?dtyp=&fritext=%C4ktenskap+och+registrering+av+%E4ktenskap+i+Serbien+och+Montenegro&fritext=%40DOCN&land=Serbien&sidStorlek=10&sorteringsOrdning=-UDAT,-DOKN&mode=&currDokument=1> [lastet ned 19. november 2010]
- OCCRP, dvs. Organized Crime and Corruption Reporting Project (2009, 28. november). Visa woes, fraud infests region. *OCCRP*. Tilgjengelig fra http://www.reportingproject.net/visa/index.php?option=com_content&view=article&id=53:visa-woes-fraud-infest-region [lastet ned 19. november 2010]
- PRAXIS (2009, mars). *Protection of internally displaced persons in anticipation of a durable solution*. Belgrade: PRAXIS 2009. Tilgjengelig fra http://www.praxis.org.rs/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=136&Itemid=66 [lastet ned 19. november 2010]
- Palokaj, Augustin (2010, 16. september). Kosovo citizens go passport shopping in Serbia. *EUObserver.com*. Tilgjengelig fra <http://waz.euobserver.com/887/30816> [lastet ned 19. november 2010]
- [Regulations on ID Card] (2007). *Regulations on Identity Card*. Beograd: Republic of Serbia Ministry of Interior. Tilgjengelig fra <http://www.mup.gov.rs/domino/zakoni.nsf/ID%20Card%20Rules.pdf> [lastet ned 19. november 2010]

- Republikken Serbias ambassade i Norge (u.å.). *Consular services*. Oslo: Serbias ambassade i Norge. Tilgjengelig fra <http://www.serbianembassy.no/index.php> [lastet ned 19. november 2010]
- RFE/RL, dvs. Radio Free Europe/Radio Liberty (2009, 16. april). *Kosovar Albanians still seeking Serbian passports*. RFE/RL. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/articleprintview/1609741.html> [lastet ned 19. november 2010]
- Tanjug (2010, 3. juni). Two-millionth biometric passport issued in Serbia. *Tanjug*. Tilgjengelig fra <http://emportal.rs/en/news/serbia/123539.html> [lastet ned 19. november 2010]
- TI, dvs. Transparency International (2010). *Corruption Perceptions Index 2010*. Brussel: TI. Tilgjengelig fra http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results [lastet ned 19. november 2010]
- UNDP Serbia (2010, mars). *Serbia corruption benchmarking survey*. Belgrade: UNDP Serbia. Tilgjengelig fra http://www.undp.org.rs/download/presentations/TNSMediumGallup_UNDP_Corruption_benchmarking_Report_Revised.doc [lastet ned 19. november 2010]
- UNHCR (2010, januar). *Serbia. Statistical snapshot*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/pages/49e48d9f6.html> [lastet ned 19. november 2010]
- U.S. Department of State (u.å.). *Serbia reciprocity schedule: Documents Serbia*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/fees/fees_4881.html?cid=3664 [lastet ned 19. november 2010]
- Wikipedia. *Unique Master Citizen Number* (sist endret 13. oktober 2010). Tilgjengelig fra <http://en.wikipedia.org/wiki/Jmbg> [lastet ned 19. november 2010]

Muntlige kilder

- Norges ambassade i Prishtinë/Priština. E-post 24. mars 2010
- Republikken Serbias ambassade i Norge, Oslo. Telefonsamtaler 21. september 2008 og 4. november 2010